

Levande skogar och öppna landskap

En sjundedel av Sveriges yta består av skog och mark som Statens fastighetsverk förvaltar.

De största områdena finns i Norrland men SFV förvaltar skogar och markområden i hela Sverige.

Skogsinnehavet i norr ligger på renbetesfjällen i Härjedalen och Jämtland samt på rennäringens åretruntmarker väster om odlingsgränsen i Norrbottens och Västerbottens län.

Skogarna i södra Sverige ligger i anslutning till kulturhistoriskt värdefulla jordbruksegendomar som ägs av svenska staten. Dessutom förvaltar SFV även stora arealer naturreservat och annan skyddad skogsmark i södra Sverige.

SFV förvaltar många jord- och skogsbruksegendomar som tillhör det nationella kulturarvet. I dessa egendomar ingår såväl åker, betesmark och skog som ekonomibyggnader, mangårdsbyggnader och torp.

NATURLIGT SKOGSBRUK

Sedan 1997 är miljöfrågor en stor del av SFV:s verksamhet. Enligt regleringsbrevet ska SFV verka för att de nationella miljömålen uppnås.

Skogsbränder var tidigare betydligt vanligare än i dag då skogsbruk bedrivs under stor kontroll. Men skogsbränder är en viktig ekologisk faktor för landskapet och bidrar till en större biologisk mångfald. Att bränna skog under kontrollerade former är därför både skogsvård och naturvård.

Statens fastighetsverk är sedan år 2000 anslutet och kvalitetscertifierat enligt FSC (Forest Stewardship Council). Anslutningen innebär bland annat att SFV har förbundit sig att ta stor naturvårdshänsyn i skogsbruket. Det innebär även att man bedriver ett skogsbruk som tar hänsyn till miljömässiga, sociala och ekonomiska intressen, till exempel rennäring och turism. Under 2006 hade SFV som mål att bränna 50 hektar skogsmark vilket motsvarade de krav som FSC ställde. Eftersom väderförhållandena för skogsbränder var mycket

gynnsamma under året kunde nära det tredubbla brännas. Det gjorde att även 'innestående' bränningar från tidigare år kunde genomföras. Målet uppfylldes därför med råge.

Miljömålet är att skogsmarkernas produktionsförmåga ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden ska bevaras. Dessutom ska skogens kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Naturvårdsbränning görs för att öka skogens naturvärden och underlätta föryngringen. Levnadsbetingelserna för vissa växter och djur förbättras avsevärt. Till exempel finns det ett stort antal skalbaggar som lever i brandskadade träd och som i sin tur utgör föda åt olika arter av hackspettar. Under åren efter bränningen i kronoparken Fiskåvattnet i Jämtland kunde vi se den rödlistade tretåiga hackspetten söka föda i de döda träden på jakt efter bark- och märgborrar. På en hyggesbränning i Arvliden vid Sorsele har forskare från Sveriges lantbruksuniversitet, vid en inventering några år efter bränningen, hittat flera exemplar av den mycket sällsynta och starkt hotade arten spetshörnad barkskinnbagge (*Aradus angularis*). Vi kan också konstatera att föryngringen av ovanligare trädslag, som till exempel asp och sälg, gynnas av naturvårdsbränning. När mängden död ved ökar, ökar även mängden levande arter.

ETTRIKT ODLINGSLANDSKAP

Öppna landskap är en del av det svenska kulturarvet. Statens fastighetsverk ansvarar för många statligt ägda kultur-egendomar. Av dessa är drygt 30 större jordbruksfastigheter – kungsgårdar och byggnader med tillhörande mark vid statens slott. Nya tiders krav på stordrift och böndernas allt kärvare ekonomiska situation har gjort att markanvändningen har förändrats under de senaste årtiondena. Åkrar och fält odlas med moderna metoder, vilket ger större avkastning. Gammal ängsmark har blivit nya åkrar och hagmark har vuxit igen. Det påverkar den ekologiska och biologiska balansen, inte

bara i odlingslandskapen utan även i våra vattendrag.

SFV:s miljömål är att öka andelen öppet, hävdad landskap på statens jordbruksmark. Det öppna landskapet har skapats genom att gamla igenväxta hagar har röjts och gallrats. Hagarna har återigen fått stängsel och betande djur arbetar som naturvårdare i hagarna.

På bland annat Kungsbergs kungsgård har SFV under senare år arbetat med att öppna igenvuxna hagmarker. Här växer och frodas nu återigen backsmultron, kattfot, revfibbla och darrgräs i det vackra kulturlandskapet. Bland de gamla ekarna i hagarna kan besökare numer tydligare se fornlämningarna eftersom djuren håller marken öppen.

SFV lät även uppföra en ny ladugård för några år sedan för att göra djurhållning möjlig. Gården hade inte haft djur på över 40 år men har i dag cirka 150 kor. Arrendatorn på Kungsberg driver gården ekologiskt och är kopplad till KRAV-organisationen. **KV**

Kontrollerade anlagda skogsbränder ökar skogens naturvärden och underlättar förnygringen.

Förutom vid Kungsberg har SFV investerat i nya eller moderniserade ladugårdar vid bland annat Bäckaskogs, Ottenby, Kronobergs, Huseby och Herresätters kungsgårdar. Hagmarker har röjts och hålls öppna genom betning även vid Svartsjö, Strömsholm, Läckö och Salsta.